

**Aqua
Flanders**

Vergunningenbeleid

Position paper

Samenvatting

Het vergunningenbeleid is van groot belang voor de waterbedrijven en rioolbeheerders. AquaFlanders vraagt dan ook om ervoor te zorgen dat de vergunbaarheid van drinkwaterbronnen bewaard blijft. Daarnaast is de sector vragende partij voor een optimalisatie van de omgevingsvergunningsprocedure door deze te vereenvoudigen en verkorten.

Aanbevelingen

- ◆ Maak bij vergunningsverlening onderscheid tussen de openbare drinkwaterwinningen en het gebruik van grondwater voor andere doeleinden, zoals dit ook vandaag al gemaakt wordt in het Vlaams Reglement Milieuvergunningen (VLAREM).
- ◆ Erken de grote maatschappelijke risico's die ontstaan door het plots onderbreken van de openbare drinkwaterwinning als kritieke openbare dienstverlening.
- ◆ Zet actief in op handhaving en opvolging van particuliere waterwinningen.
- ◆ Vereenvoudig en verkort de procedure om een omgevingsvergunning aan te vragen.

Inhoudstafel

1.	Introductie.....	3
2.	Vergunbaarheid grondwaterwinningen	3
3.	Vereenvoudig en verkort procedure omgevingsvergunning	3
3.1.1.	Vereenvoudiging formele procedure en normenboek Omgevingsloket	3
3.1.2.	Bodemsaneringsprojecten	4
3.1.3.	Projecten met betrekking tot de waterhuishouding.....	4
3.1.4.	Drinkwaterleidingen.....	4
3.1.5.	Rioleringen	4
4.	Conclusie	5

1. Introductie

Het vergunningenbeleid is van groot belang voor de waterbedrijven en rioolbeheerders. In deze position paper wordt enerzijds gefocust op de vergunbaarheid van grondwaterwinningen en anderzijds op de procedure van de omgevingsvergunning en de optimalisatie ervan.

2. Vergunbaarheid grondwaterwinningen

Tussen 2000 en 2015 zijn heel wat natte natuurdoelstellingen en beschermingskaders vastgelegd binnen waterwingebieden. Deze doelen worden streng geëvalueerd.

Door die strenge evaluatie krijgen sommige grondwaterwinningen plots geen vergunning meer. Vaak zijn dat openbare waterwinningen in of nabij natuur die van grondwater afhankelijk is. Daardoor riskeert de drinkwaterproductie in het gedrang te komen.

Deze waterwinningen bestaan al decennia in goede symbiose met de omgevende natuur en onttrekken niet meer water dan nodig om de bevoorradingszekerheid te garanderen. Het is juist door het in stand houden van waterwingebieden dat de natuur in het verleden behouden is gebleven.

AquaFlanders vraagt om onderscheid te maken tussen de openbare drinkwaterwinningen en het gebruik van grondwater voor andere doeleinden, zoals dit ook vandaag al gemaakt wordt in het Vlaams Reglement Milieuvergunningen (VLAREM). Daarbij vraagt de sector erkenning voor de grote maatschappelijke risico's die ontstaan door het plots onderbreken van de openbare drinkwaterwinning als kritieke openbare dienstverlening.

De drinkwatersector van zijn kant engageert zich om in evenredigheid tot haar activiteit beheersmaatregelen te treffen zodat de vooropgestelde natuurdoelen gerealiseerd worden in symbiose met de winningsactiviteit.

Tot slot vraagt AquaFlanders ook om actief in te zetten op handhaving en opvolging van particuliere waterwinningen.

3. Vereenvoudig en verkort procedure omgevingsvergunning

De procedures om vergunningen aan te vragen voor grote werken zijn ingewikkeld en duren lang. Door de procedure te vereenvoudigen, zijn onder andere versnelde investeringen in klimaatrobuuste watervoorziening mogelijk en kunnen ook versneld de lozingen van afvalwater in waterlopen, grachten en de ondergrond teruggedrongen worden.

3.1.1. Vereenvoudiging formele procedure en normenboek Omgevingsloket

AquaFlanders vraagt om na te gaan waar er ruimte is om de volledige procedure, inclusief het voortraject dat voorafgaat aan het indienen van de vergunningsaanvraag, te vereenvoudigen en te verkorten. Daarbij vraagt de sector om de rol van adviserende instanties te beperken tot wat strikt noodzakelijk is.

Ook voor de vorm van indiening bij het Omgevingsloket zijn meer pragmatische oplossingen en administratieve vereenvoudiging wenselijk. Bij het beoordelen van de ingediende dossiers door de behandelende ambtenaren moet inhoud primeren op (zeer) strikte vormvereisten. Hierdoor kunnen zowel de doorlooptijd als de kosten voor het doorlopen van het traject voor de omgevingsvergunning verminderd worden.

3.1.2. Bodemsaneringsprojecten

Projecten om de bodem te saneren moeten mogelijk zijn zonder te strenge vormelijke voorwaarden. Zeker als de voordelen van het saneren opwegen tegen de nadelen van de werken, zoals hinder, of het grondwater tijdelijk verlagen.

3.1.3. Projecten met betrekking tot de waterhuishouding

Bij projecten met als doel het grondwaterpeil te verhogen of een betere waterhuishouding te bekomen door waterinfiltratie volstaat een eenvoudige MER-screeningsnota, zonder bemalingsaanvraag. AquaFlanders vraagt daarom om de procedure met aanvraag van een milieueffectenrapport (MER) en bemalingsaanvraag in deze zin aan te passen zodat het MER voor bemalingen in verhouding is tot de omvang van de werken.

3.1.4. Drinkwaterleidingen

De waterbeschikbaarheid in Vlaanderen varieert van regio tot regio. Met de aanleg van bijkomende leidingen kan meer water naar waterschaarse regio's getransporteerd worden. Bovendien is het aangewezen om voldoende noodverbindingen te voorzien om eventuele lokale tekorten op te vangen bij calamiteiten.

De aanleg van leidingen is echter duur en relatief arbeidsintensief. De waterbedrijven volgen daarbij zoveel mogelijk bestaande lijntracés. Ze gebruiken gestuurde boringen waar aangewezen en houden het effect van bemalingen minimaal. De bestemming van terreinen moet maximaal gerespecteerd worden bij werken in bestaande lijntracés. Bijkomende studies kunnen beperkt worden tot het raadplegen van het cartografisch materiaal door de nutsbedrijven zelf. Bij de uitvoering blijven de bestaande milieuvoorwaarden daardoor van toepassing.

Voor de aanleg van drinkwaterleidingen die niet gelegen zijn op openbaar domein is in een aantal gevallen een omgevingsvergunning nodig. Gelet op de ouderdom van de infrastructuur moeten de waterbedrijven nu en in de toekomst ook veel waterleidingen vervangen die in een dergelijke inneming gelegen zijn. Ze vragen om de aanleg van nieuwe waterleidingen in bestaande stroken van inneming of erfdienstbaarheid, op vlak van vergunbaarheid gelijk te behandelen als leidingen op openbaar domein. Dit zal talrijke onnodige procedures vermijden.

Wanneer wordt afgeweken van bestaande lijntracés en uit de cartografische inspectie blijkt dat er interactie is met natuur, onroerend erfgoed of andere partijen, dan gaan de waterbedrijven met de betrokken instanties in overleg. Daarbij herleiden ze bijkomende studie tot het minimum en maken ze maximaal gebruik van screenings.

Ook bronbemalingen voor leidingen vallen al vlug onder de vergunningsplicht hoewel het dikwijls heel beperkte bemalingen in de diepte zijn. Hiervoor kan een melding volstaan, aangevuld met een algemeen kader voor de voorwaarden.

3.1.5. Rioleringsprojecten

Rioleringsprojecten zijn vrijgesteld van vergunningsplicht als ze voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling. Toch stellen de rioolbeheerders in de praktijk vast dat de meerderheid van de projecten een lang omgevingsvergunningstraject moet afleggen. Dit omdat een deel van het dossier of de realisatie van het project met een bepaalde, noodzakelijke techniek, zoals grondwaterverlaging, toch een vergunning vereist. De opgelegde of vereiste voorwaarden zijn hiervan op voorhand moeilijk in te schatten. Het effect is dat sommige dossiers herbekeken moeten worden of onuitvoerbaar worden.

Bemalingstrajecten met grondwaterstudies, passende beoordelingen, verscherpte natuurtoets of MER-(ontheffing)dossiers zijn eerder regel dan uitzondering. Dit heeft een enorme impact op de doorlooptijd van deze dossiers. De bijkomende eisen leiden ook vaak tot hogere uitvoeringskosten en een moeilijkere uitvoeringsplanning. Zo mogen de rioolbeheerders in sommige gevallen enkel in bepaalde korte periodes werken waardoor een werf over meerdere jaren loopt. Dit heeft een enorme maatschappelijke kost tot gevolg.

Bij vergunningsplichtige werken, moet aan het normenboek voldaan worden. De volledigheidverklaring blijft daarbij een probleem. De dossiersamenstelling met de nodige plannen, beschrijvende nota's, berekeningen en studies is omslachtig en tijdrovend. De planlast kan verminderen of vereenvoudigen.

Bovendien is de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening Hemelwater vanaf begin 2025 ook van toepassing voor werken op het openbaar domein. Dit heeft een impact op lopende dossiers die in hun ontwerp een te klein infiltratie- en of buffervolume berekend hebben wanneer ze afgetoetst worden aan de nieuwe regelgeving. Ook voor nieuwe dossiers is het een uitdaging om aan de strengere vereisten te voldoen. Zo is infiltratie ter plaatse omwille van het volume en de minimale oppervlakte vaak onmogelijk binnen de grenzen van het openbaar domein en met de gekende materialen en methoden.

Bovenstaande toont aan dat een omgevingsvergunning aanvragen te lang duurt, ongeacht voor welk projectonderdeel. Hetzelfde geldt voor het traject met overlegmomenten en besprekingen voordat het dossier ingediend kan worden. Bovendien kunnen er, door gewijzigde inzichten en nieuwe wetgeving die in voege treedt tijdens de aanvraagprocedure, vereisten opgelegd worden in de definitieve vergunning die niet op voorhand gekend waren en dus ook niet ingeschat konden worden.

Door de strengere vereisten van de vergunningverleners, gaan ontwerp bureaus er vaak bij voorbaat vanuit dat deze van toepassing zijn. Daardoor dreigt de focus te verschuiven van een ideaal en veilig ontwerp naar een vergunbare oplossing. Dit terwijl het ontwerpproces in de eerste plaats bestaat uit het opmaken van de scope van een project volgens de vrijheden binnen de wettelijke vereisten in de code en de ontwerprichtlijnen van de rioolbeheerder. In een tweede fase wordt dit ontwerp doorgerekend en geoptimaliseerd volgens de principes van de code van goede praktijk. Dit ontwerp gaat vervolgens naar de vergunningverleners. Pas in de laatste fase moeten de bijkomende vereisten van de vergunningverleners ingepast worden in het ontwerp en dit in overleg met de vergunningverleners.

4. Conclusie

De waterbedrijven stellen vast dat de gecombineerde uitvoering van natuurdoelstellingen en gegarandeerde drinkwatervoorziening meer en meer botst op de limieten van het huidige beleid. Door de strenge evaluatie van de natuurdoelstellingen krijgen sommige waterwinningen geen vergunning meer. Daardoor kan de drinkwaterproductie in het gedrang komen.

Nochtans hebben de waterbedrijven de voorbije jaren initiatieven genomen om drinkwatervoorziening en natuurontwikkeling op elkaar af te stemmen. Beiden zijn namelijk een bondgenoot en kunnen elkaar versterken. Dat ontwikkeling van grote natuurgebieden rond grondwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening is mede te danken aan de beschermde status en beschermingsinitiatieven van de waterbedrijven. Natuur garandeert namelijk een goede bescherming van de waterkwaliteit en de waterbeschikbaarheid.

AquaFlanders vraagt dan ook erkenning voor de grote maatschappelijke risico's die ontstaan door het plots onderbreken van openbare drinkwaterwinning als kritieke openbare dienstverlening. Maak onderscheid tussen de openbare drinkwaterwinningen en het gebruik van grondwater voor andere doeleinden zoals ook vandaag al gebeurt in het VLAREM en zet actief in op de handhaving van particuliere waterwinningen. De drinkwatersector blijft zich engageren om binnen haar mogelijkheden beheersmaatregelen te nemen om de vooropgestelde natuurdoelen te behalen in symbiose met de winningsactiviteit.

De omgevingsvergunningsprocedure zelf kan geoptimaliseerd worden door ze te vereenvoudigen en te verkorten. Op deze manier wordt het voor de sector mogelijk om versneld te investeren in klimaatrobuuste watervoorziening en versneld de lozingen van ongezuiverd afvalwater in waterlopen, grachten en de ondergrond terug te dringen.

